

Respectvol communiceren

In de jongere jaren van schrijver dezès (-) werden er nog berichten op papier uitgewisseld – met de slakkenpost, dus niet via e-mailverkeer. Met veel egards werd de aangesprokene, beter: aangeschrevene, benaderd. Op de envelop werd ik als wiskunde-ingenieur aangeduid met ‘De Weledelgestrengte Heer ...’. Bovenaan de brief stond vaak als aanhef: ‘Benevole lector’, goedgunstige lezer (afkorting: B.L.). Wat me ook wel als aanhef boven de brief toegezonden werd, was: ‘Lectori salutem’ (den lezer heil – afkorting: L.S.). In academische, maar ook wel in andere kringen, was de aanhef vaak: ‘Amice’ (vriend). Een mannelijke scribent beëindigde zijn schrijfsel aan mij vaak met de elliptische, onvolledige, slotzin: ‘Totus tuus’, geheel de uwe, geheel de jouwe (neutrale afkorting: t.t.). Aldus werd er in die tijd respectvol gecommuniceerd.

Jij ..., je bent een vuile ... (vul maar in). Anno nu (heden ten dage) is er weinig meer over van de sociale verbondenheid in de dorpsgemeenschappen. De verharde communicatie is mede het gevolg van het socialemediagebeuren (hoezo sociaal?). Influencers met soms miljoenen volgers bepalen de trend, verspreiden fakenieuws en zetten groepen tegen elkaar op. Het is mooi meegenomen als kunstmatige intelligentie oftewel artificial intelligence (AI) een beetje menselijk overkomt. Maar scheldwoorden (invectieven) zijn aan de orde van de dag. We verwerpen die, maar ze staan wel in de Dikke Van Dale. Daarom zullen we er zonder verder waardeoordeel enige aandacht aan besteden, dat kan bijna niet anders in een taalspel als dit, dat bovenvermelde naam al voor de vierde keer draagt ...

Je bent een achterlijke gladiool, je bent een chagrijn. De scheldwoorden zijn soms taal- of volkgerelateerd. Denk aan de Duitsers, die we hunnen noemen – en hun land Moffrika – of aan de kaaskoppen (autochtone Nederlanders), ook woorden als spanjool en fransoos zijn geliefd, net als een alibaba (komt uit het Midden-Oosten of Noord-Afrika); denk ook aan een naffer (jongere uit Noord-Afrika of Marokko) en – excusez le mot – de k-Marokkaan (woord nooit uitspreken, maar je moet het hier wel kunnen schrijven ...).

Zij is een bitch, een secretee, een burgertrut en een kenau, een karonje (feeks). Hij is een dorknoper (saaie ambtenaar). En jij, jij bent een eppo (sufferd) en een arme tobias (sukkel, kluns). Met de godsdienst zal ik voorzichtig zijn, maar het volgende durf ik wel aan: een kattediek (verbastering van katholiek, ook wel: paap), een grefo (voor gereformeerde) en een sjacheraar (met bedrieglijke handel). Het befgajes (de rechterlijke macht) wordt geacht elke Jack the Ripper (vrouwenbeul) te veroordelen.

Alleen nog over: die pillendraaier (apotheker) en die poepchinese zijn azijnzeikers (zuurpruimen)! Maar dan: genoeg daarover, basta! En verder met het mooie, het schone en het goede. Gebruik vleinamen als Ab en Eefje. Verhul moeilijke zaken met een eufemisme (door die meid ook wel mijldwoord genoemd) zoals ‘inslapen’ voor

'doodgaan'. Make love, not war. Zeg het met bloemen, geef een gaultheria! Wees lief, houd elkaar aan de etiquette. En wees ook een goede netizen (internetgebruiker met zijn nettiquette). Ten slotte: niet schieten op de pianist, als je dit dictee te moeilijk vond!

Tja, en dan heb ik nog een probleem. Onder de deelnemers vandaag zit een deel van de zogenaamde dicteenomadenpopulatie-elite, en die verwacht van mij echt moeilijke woorden. Geen probleem, ik zal u laten horen waar hun communicatie, hun gekout, zoal over gaat. Sommigen praten graag over bloemetjes en bijtjes, denk aan: de eschscholtzia, de Passiflora caerulea, de foks en de aardbij. Anderen zijn gefixeerd op het dierenrijk, denk aan: een lynx-margaykruising, een lijger en een teeuw, en enkele Dougalls sternen. Er zijn ook artsen bij; die filosoferen nog na over COVID-19 en het coronavirus SARS-CoV-2. De verdwaalde chemicus heeft het over de beilsteintest en de fischer-tropschsynthese. De theoloog zweert bij hexakosioihexekontahexafobie, de angst voor het getal 666 van het Beest uit het boek Openbaring (van Johannes) uit de Bijbel.

De sociale wetenschappers praten vaak over de lhbtqia+-gemeenschap. Taalkundigen blèten vaak over het bahuvrihicompositum en achter-pv's, naast het kuutgebruik. Zelf discussieer ik graag over wiskundetermen als icoosa- en decaëder, en dat wiskunde lijden geeft: mathemata pathemata. De meteoroloog onder ons prefereert de thermometerschaal van Rankine en het hellmanngetal voor de koude van winters. Laten we er tot besluit nog een lekkere müller-thurgau op drinken of een nero d'Avola. Proost!